

В. Л.

На ріках Вавилонських...

Половина чистого прибутку йде на допомогу
немаєтним студентам Української Господарської
Академії в Подебрадах.

В. Л.

На ріках Бавилонських...

**Половина чистого прибутку іде на допомогу
немаєтним студентам Української Господарської
Академії в Подебрадах.**

ВІД АВТОРА.

*Колись у двір наш сонце гляне,
І царство снігове ростане
Ростане ѹ царь його Нагаї,
І заспіває степ і гай...*

*Між гуків будуть непомітні
Мої пісні одноманітні...
Я коло моря ляжу спати,
Вони в коші, в куточку хати.*

*I, може, зросши, наше Слово
На їх подивиться хвильово,
І скаже, витягши з коша:
„Ось чим жила в зімі душа!“*

До моря.

Слухачу пісень моїх море,
Широке та вільне без краю!
Про горе, незмірене горе,
Я пісню тобі заспіваю...
То сміло ти рвешся до бою,
І спів твій летить до віконця,
То тихою сяєш красою
В обіймах гарячого сонця...
Ой радий би я заспівати
Про вільну красу твою, море!
Як скелі ти рвешся зламати,
Що пінява хвиля говоре,
Як дивиться сонце з блакиті,
Щоб ти усміхнулось до його...
Ой рад би співати я пісні ті,
А думка шепоче: „для чого“?
Бо там, в далині, над тобою
Кипить безупинна робота,
І ллються з людини рікою
Краплини крівавого поту...
У місті між вулиць веселих,
В клітках де гуркоче машина,
В степу і в хатині по селах
Ллє піт і страждає людина.
Як би ті краплини, те горе
Зібрати земля захотіла,
Нове би розлилося море,
І світ би воно затопило!...
Бо навіть маленьку дитину

Вганяє цариця-потреба
До праці в живу домовину
Без моря, без сонця, без неба!...
І стогнуть заковані люде...
Віками той стогін несеться...
О Боже! Коли ж воно буде,
Робітник коли засміється?
Й над морем свободи безкрайм
Простягши роскутий руки,
Коли назовуть тебе раєм
О земле, і дід і онуки?...
Співай же ти, кобзо, про горе,
Й замовкни у тихому сумі!...
І стихло шумливее море,
І слухає пісню в задумі...

До степу.

Добридень, мій степу, мій любий просторе!
Мов в'язень змарнілий з тісної тюрми,
Прийшов я до тебе... Розваж моє горе,
Нудьгу мою люту ти в грудях уйми!
Умитий росою, в зеленім жупані,
Що вбрала квітками красуня-весна,
Простягся далеко ти в синім тумані,
Всміхаючись сонцю, роскутий од сна...
І вітер з далекого теплого краю
Казки таємничі тобі шепотить,
А там, над тобою, мов з Божого раю,
Там пісня наїхненна лунає, дзвенить...
Співає то птах у прозорій блакиті
Про те, що царствує весна навкруги,
Про теє, що й горе так зникне на світі,
Як тії безодні, холодні сніги,
Що сонце любови всю землю зогріє,
Що правда діждеться не з терну вінця,
І мрії справдяяться, рожеві ті мрії
Про дні золотії, про рай без кінця...
Ось вітер, що стих у задумі неначе,
Схопився й полинув у землі чужі...
О вірю тобі я, весінній співаче,
О вірю!... Зневірі моїй поможи!

Притомленому братові

Я бачу куток твій холодний...
Ти, лихом підбитий, лежиш...
З обличчям змарнілим, голодний,
Ти книжку покинув, дріжиш...
На долю ти шлеш нарікання,
Роспуха рве серце тобі:
Доволі, доволі страждання!
Немає вже сил в боротьбі!
Мій друже! Дай руку! Будь мужній!
Дивися: на грудях степів
Біліють хати многотужні
Мільйонів, мільйонів братів.
І смуток із хат тих несеться,
Прокляття та стогони чуть,
І море великеє ллється
Тих сліз, що із кров'ю течуть.
То плачуть голодній діти,
То роблячи стогнуть батьки,
І гордо сміється упитий
Вaal, беручись у боки.
Незмінно смеркає, світає
Зрівнявся богам чоловік:
За хмари до неба літає,
І блискавку з неба зволік.
Віки за віками минають...
Живуть фарісеї лихі
І правду що дня роспинають
І в темні ховають льохи...
О друже мій, брате мій милий!
Не в трій дні воскресне вона,
І, може, від праці змарнілий
Онук твій голодний скона!...
Хай туга кругом розіллється,
І небо стемніє від гроз,
Хай жито нове розів'ється,

Ї новий ѹого виб'є мороз,
Хай правду побиту прийняти
Нова розімкнеться труна, —
О вірь мені, друже і брате,
Воскресне, востане вона!
То ж сердцем дивися в ту добу!
Будь сином її й середь мук!
Жде камінь отої коло гробу
Святих, невкрівавлених рук...
А поки мільони бідують,
То хай же на світі цьому
Ті, другі, за нас бенкетують
Бенкетом страшним під чуму!
Здійми же притомлені руки!
Попереду йди й не хились!
З братами ми терпимо муки,
З братами й спочинем колись...
Арена червона лютує,
І мучень за мучнем кона...
Хай правду неправда змордує,
Воскресне, востане вона!...

X в и л і .

Віє вітер... Плеще море...
Б'є о скелю навісну...
Вільна хвиля скелю боре,
Розбива тюрму тісну...
Пінючись, немов од гніву,
І шумлива, і прудка,
Набіжить вона бурхливо,
Вдарить в скелю, і зника...
Б'є нова... Й мережки білі
Зашуміли по воді...
Гинуть моря діти смілі,
Гинуть хвилі молоді...
І в погоду і в ненастя
Пінять хвилі голубі,
В боротьбі шукають щастя
І вмірають в боротьбі...
Іх ніхто, ніхто не впине...
Море плеще і гуде...
Скілько ж хвиль отих загине,
Поки скеля унаде?...

Маяк.

Пану Доценкові Л. Ашерові.

Нас двоє, і море навколо...
Повітря грозою ляка.
Мов пуга, звисає додолу
Старий прапорець маяка.
Все небо густою габою
Повила захмурена ніч.
Нам сумно на варті з тобою,
Та ж варти не скинемо з пліч!
Ці хмари, що купами линуть
Кудись без кінця й вороття,
Здаються віками, що плинуть
В безкрайому морі життя...
Наш промінь біжить над човнами
В незміряну ніч навкруги,
І в свіtlі встають перед нами
Такі ж, як колись, береги.
Ті ж мури та плетені гратеги,
З них стогін по морю пливє...
То десь прогуркочуть гармати...
Знов горе гуде світове...
Гудуть революції бурі,
Спадає з народів ярмо,
І ми, щоб не згинуть культурі,
В ті ж ярма її куємо...
На мене зорять твої очі,
Питають, чому я мовчу.
І знов середь моря і ночі
Я казку тобі шепочу:

„Жив пес у родині в Парижі
Був тихий, старий на літа.

За кістку не гризся при їжі,
Не гавкав уже й на кота.
Гуляв він... Намордник пірвався...
Та ж пес мій не кинувся в ліс.
В культурі людській він кохався
Й намордник до дому приніс.
Вертаючись думав трівожно:
„Чи часом ніхто не слідить?
Хіба ж без намордника можна
Культурному псові ходити?“
Невпинно б'ють хвили о мури,
Шукаючи вільних доріг,
І в світлі на башті культури
Маячить, як прапор, батіг...

Ad astra. („До зір“).

По синьому небу дві хмарки пливуть
В якусь невідому, неміряну путь,
В безмежні простори, крізь небо усе
Іх вітер невпинно несе і несе...
Невгласним вогнем мое серце горить,
Сумує і рветься кудись, у блакить
З неволі земної, з кайданів тісних
До неба, до сонця, до зір чарівних...
Дві хмарки над морем пливуть в далині...
Про волю без краю шепочуть мені...
Все далі, все далі іх вітер жене...
О вільній хмари візміть ви мене!...

Злотосині прапори.

У повітрі вільно мають
Злотосині прапори...
Рвуться в небо, грають, сяють
Ясним сонечком з гори...
Клик палкий за вітром лине,
Дзвін по Київу гуде:
Прокидайтесь! До Вкраїни
Ранок соняшний іде...
Бліскотять дніпрові хвилі,
Море золотом горить...
Степ синіє... Легкокрилі
Чайки линуть у блакить.
Розганяючи тумани,
Славлять гори сонця схід...
В синім небі, златовбражаний,
Усміхається Бескид.
Злої ночі дики сили
Зникли в темряві німій...
Все живіє... Встань з могили,
Встань, як Лазарь, краю мій!
Всі серця байдужі й кволі,
Все, що ворог в сон одяг,
Зве до сонця, зве до волі
Злотосиній рідний стяг...
Линьте в небо, орлі крила,
Землю з'орюйте, плуги!
Хай цвіте Вкраїна мила
Буйним цвітом навколо!
Та иде поміж народи,
Несучи оливну віть,
Вбрана в зорі, в тихі води,
В злотосояшну блакить...

1917 р.

Романтичність.

Світить місяць... Вабить очі...
Йди до гаю в цюю ніч!
Там почуєш пісню ночі,
Там побачиш казку ввічі!
Е в гущавині озерце —
Гнутться верби до води —
Хай від жаху б'ється серце,
Ти до його сміло йди!
Підійшовши, не барися!
Невідспіваний кінець...
Тут знайшла краса-Орися,
Що погнали під вінець
Про подію цю далеку
На баштані, в куріні,
Попиваючи зі глеку,
Дід розказував мені:
„І знайшла би долю, може,
Так юнак один завівсь...
Був, як свій... На тебе скожий...
У столиці десь учивсь...
З ним книжки вона читала,
Й запалала, як свіча...
Полюбила, закохала
„Голубого панича“...
За купця старого роду
Хтів віддать її лісник.
Не знесла!... Пірнула в воду...
І коханець десь ізник“.
Каже дід, що місця цього
Всі бояться навколо.
На воді нема нікого,
Чом же срібні ті круги?...
Хтось німий зорить з-під кручі...
Ось закрючена рука
Застилає слід близкучий

Водяного павука...
Шурхне вітер осокою,
Чути спів з далеких хат,
І несеться над водою
Гук журливий жабенят...
Коло верб, у млі прозорій
В'ються привиди бліді...
В синім небі місяць, зорі,
Місяць зорі і в воді.
Набігає хмарка темна,
Криє землю срібна тінь...
Мов душа людська, таємна,
Все заховує глибинь.
Щось біліє, щось шепоче,
Щось тайтися по кущах...
Ось притягне й залоскоче!...
На душі і щастя й жах...
Стане, гляне чарівливо,
Впадуть коси з білих пліч...
Серце б'ється... Все можливо
В цім тумані, в цюю ніч!...
Ця глибинь до себе тягне
В тишу, в срібнє забуття...
Серце мліє, щастя прагне,
І не жаль йому життя!...
Чуєш, казку шепчути віти?...
Заніміли береги...
Сипле місяць самоцвіти
В квіти й воду навкруги...
Не схиляйся! Стій на місті!...
Тими зорями зі дна
Біла дівчина в намисті
Гратись хоче не одна!
Сяйво тихе вабить очі,
Срібні мрії несучи...
Хто в казках пожити хоче,
До озерця йди вночі!...

Ніч.

Сон не йде... Стою на ганку.
Тихо всюди... Ніч панує...
Сонну землю, мов коханку,
Місяць промінем цілує...
Соловейко свище, свище...
Квіти пахнуть коло хати...
Ніч дратує все сильніше,
Ніч шепоче: йди кохати!...
Серце жде якось долі...
Знов зоряТЬ йому надій...
Знов в душі пливуть поволі
Голубі неясні мрії...
Вабить все, чого торкнеться
Місяць світом таємничім,
І життя в цю ніч здається
Злотосяйним, чарівничім...
Знаю, знаю цю оману
Прожене тверезий ранок,
І смутним я завтра встану,
І брудним цей здається ганок!...

Листопад.

Повито гай у думу тиху...
Пожовкле листя вже летить...
Їздцеві пізньому в утіху
В тумані світло миготить.
На дубі лист сухий тріпоче...
А небо хмуриТЬся й дощить...
Далеке світло вабить очі,
В імлі то гасне, то блищить...
Йому радіючи в дорозі,
Про щастя мрії залиши!
Як жовте листя на морозі,
Вони осиплються в душі...

В н о ч і .

Сплю — не сплю. Примари дивні
По кутках лякають очі...
Вже давно співали півні,
Все ж кінця немає ночі...
Щось німе пітьму колише...
Око й вухо на сторожі...
Шарудіння чути миші...
Тихо дише хтось ворожий...
Наче галки коло гаю,
Думи вьються довгим роєм...
Душу з краю і до краю
Криють чорним непокоєм...
Хтось не зводить з мене ока...
Ось шепоче тихо... Чуєш?
Тьмо бездонна... Тьмо глибока...
Що ти серцеві віщуєш?
Біль кохання?... Смертні муки?...
Щось таємне, щось безкрає...
Тиша... Тіні... Темні гуки...
Чом так довго не світає?...

Народові.

„Чи не зробився ж вертепом
роздибашак ув очах у вас дом сей,
що названий моїм ім'ям? Я, я
сам бачу се, говорить Господь“
(Кн. пр. Еремії, VII, 11).

Той храм, що сам ти будував
Во ймення правди і свободи,
В крові втопив ти, зруйнував,
Сліпий, задурений народе!
На глум і радість ворогам,
В старім ярмі пітьмій й пороків
Вклонився ти чужим богам,
Замордував своїх пророків...
Між злих поставивши й того,
Хто вчив тебе, тобі був братом,
Ти в божевіллі перед катом
Гукав: „роспни, роспни його!“
І сильні, й добрі йшли на емерть...
Ти їх тіла топтав ногами...
Мов звірь, упившись крові вщерть,
Тепер мовчиш під батогами...
То ж муки каяття пізнай!
В чужім ярмі томися й далі!
Ти осквернив святий Синай,
І я розбив мої скрижалі...
О серце! Пориви втиши!
Над світом ніч... І на руїні
З вогнистим попелом в душі
Про вічний сон я мрію нині...

По той бік.

Бувшому другові — неукраїнцеві.

„Или безсмертен, царю, мнишись? Кровь моя, аки вода, пролитая за тя, волєт на тя“...
(З листа князя Курбського до царя Івана Грозного).

Перстні залізні нам наділи,
Вінчали терном у тюрмі,
І спів весільний замінили
Нам наші стогони німі...
І день блиснув до нас в віконце...
Я зняв кайдани, як і ти,
І хтів у степ, на ясне сонце
З тобою радісно піти...
У степ, де поруч квіти ріжні
Вітають сонце, як і ми,
Стерпівши вкупі бурі сніжні
Й всі лиха довгої зіми.
Чому ж не ймеш ти віри нині,
Що в злотосиній далині
Були би гнані на Вкраїні
Братами вільними мені?
Твої ж пророки наставляли
Що кров лише змиває піт,
Що людям ярма сотні літ
Несуть голгофські ідеали...
Ти сам, збудивши темні сили,
Нам скіфів викликав з могили...
Прибравши іх в червоні шати,
Хотів ти світ завоювати...
Чи й нам дивитися з любов'ю
На царство тьми, де Юда сам,
Щоб гандлювати вільно кров'ю,
Грозить війною й небесам?
Гуляє Каїн в лютий час...

Є Авель в тебе, є і в нас!
Як би й могил не мали внуки
В новім Египті на землі,
Хто знищить пісню гніву й муки?
Твій кат? Чи в небі журавлі?
І ось між нами прірва стала...
Ти жита ждеш з кріавих рік,
Ти замінив мечами рала!
Ти там, я тут, по другий бік.
В квітках, в снопах, з зерном в долоні
Мій степ їх пахощами пах...
Ти ж хтів лише маки червоні
Мечем засіяти в степах!...
Скрізь ворон кряче: „Лину, лину
Кропити кровію грядки!“
В китайку вбрану Україну
Вже крають крадучись вовки...
З костей, з кріавого насіння
Зростуть нові кати, мечі,
І незачаті покоління
Тебе згадають кленучи...
Де ж квіти щастя в нашім полі?
Мертвіють знов гаї й луги,
І знов рабів женуть до волі
Тепер твої вже батоги!...

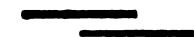
Чехословакії.

Мій давній прадід, скиф, умер на грищі Риму
Під регіт Цезаря на білому коні.
Від цезарів нових я втік за море з Криму
І шлю прівіт старій слав'янській стороні.
Зірвала з себе ти ярмо віков кріаве...
То ж волею засяй! Жита нові рости!
Я світлу пісню шлю, життю гукаю: „**Ave!**“
Хоча в душі моїй темниці та хрести.
При свіtlі Гавлічка, Амоса, містра Яна
Між скель проводирів ти маеш, окрім них.
А схід мій ще вві тьмі... І путь його незнана...
Не видно ясних зір в степах моїх сумних!...
Не пророкує дня на сході мла рожева,
Не ллється ранній спів... Народ затих, замовк...
Лиш глухо стогне ніч, та кличе Див зі древа,
І на степу вночі віщує грозу вовк.
Молюсь Незнаному: „Блісни вогнем спасення
Землі моїй, сестрі цих вільних чеських гір!
Пошли німим степам із мертвих воскресення!
Хай виросте з могил людське братерство й мир!“

Sakartvelo (Грузії).

Пам'яти грузинських борців
за волю при повстанні в серпні
року 1924-го,

Льють сльози свічі... Лине дим...
Ридають гимни в Божім храмі...
Шле сонце промінем блідим
Свою молитву в тиміамі...
О Душі вічного життя!
Впокій їх всіх на ріднім лоні!
Дай мук нелюдських забуття
Гірським орлам в твоїм Сіоні!
Але ж на час! Не ввіки, ні!
Там, на горі приспи їх болі,
Щоб знову стали до борні
За правду гір на поклик волі!...
Сам Юрій піде в смертний бій,
Коли дракон підійме крила...
За дня в долині голубій
Блісне вогнем німа могила...
Загуркотить кругом по Мткварі*)
Гнів огнєвий небесних сил...
Застогнуть гори в бурі — хмарі, —
І мертві встануть із могил!...
Як буде вільний рідний край,
Тоді їм спокій вічний дай!
Хай у блакітному просторі
Тоді горячі вони, як зорі!...
Скажіть могилам їх, вітрі,
Що поки прийде ця година,
Свій сум і біль, як до сестри,
Шле **Sakartvelo** Україна!...

*) Кура, велика ріка Кавказького Краю, на якій стоїть столиця Грузії Тифліс.

Душа.

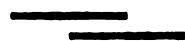
Присвячується борцям проти
смертої кари,

Тихо. Ніч все глибше...
Час примар настав...
Чи ж душі не ліпше?
Чуеш, місяць встав?
Вишні, мов невісти...
Срібно мріє сад...
І не йти, а плисти
Хочеться з кімнат...
Луки в роси вбрані...
Сяють сотні свіч...
В золотім тумані
Голубіє ніч...
Коло верб похилих
Бліскає вода...
Із-за хмарок білих
Місяць вигляда...
Зіронька зоріє.
В дзеркалі ріки..
Степ таємно мріє,
Ниви, вітряки...
Лину по долині
В казку без кінця. —
Он мигтить в хатині
Світло каганця!
Вся в імлі прозорій
Тоне оболонь.
В голубому морі
Плину на вогонь...
В тиші цеї ночі
Щось для всіх святе
Мов роскрити хоче
Світло золоте.
І в нічну годину,
Всім шлючи привіт,

Злити воєдино
Біля себе світ...
Зновь живе минуле
Й, повне снів і мар,
Тихо в серце чуле
Сяє із-за хмар...
Он Египет, Греки...
То Сократ, либо нь,
Мріє, мов далекий
Золотий вогонь...
Бачу в свіtlі хати
На хресті мерця...
Шле він вам, Пилати,
Проміні в серця,
Щоб на світі грізно
Морок не густів,
И не йшла би слізна
Мати до хрестів...
Ніч долини й ріки
Млою одягла,
Та ж вогню во віки
Не обійме мла...
Він ізнов палає...
Он крізь дим віків
Гус благословляє
Чеських вояків!...
Он на гильотині
Вільности співець!..*)
Плинуть срібні тіні,
Мріє каганець...
В самоті холодній так горю і я,
В світовій безодні
То-душа моя,
Коło неї вьються
Думи, мов жуки,

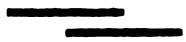
*) Шеньє, франц. поет, що вмер на гильотині 26 липня 1794 р.

Тінями несуться
Люде і віки
Що було й що буде
В тисячах облич
Їй на світ зівсюди
Викликає ніч.
І бліді примари,
В вітрі дум і мрій
Мінячись, як хмари,
Щось шепочутъ їй...
Въеться в світлі зграя
І зникає вмить...
А душа безкрай
Все горіть, горить...
Місяць, зорі, квіти,
Цілі сонця в їй...
Не гаси ж її ти,
Й винну не убій!..

Переспів з російського.

Грюка шаблею царь Аладин,
Щоб явився на дзвін її кат
До його златосяйних палат...
Та ні з вільних вершин,
Ні з квітчастих долин
Не прийшов до царя ні один...
З того дня навкруги від села до села,
Наче сад, та земля зацвіла...
Кути меч там дарма,
Там пустує тюрма
Через те, що катів там нема...

Макавей.

Присвячується пп. адвока-
там Кампінчі і Вільмозі.

„Красне пір'я на одуді але
сам смердить.“ *Nar. посл..*

— Ви замки ламали в Відні!“
— Non, Monsieur. Терпів я злидні...
До чужих не звик земель:
Без ключа зайшов в отель“.
— Не втримались од того ж
В Будапешті Ви також...
Красти й там, *ton cher*, воліли.
— Вираз Ваш занадто смілий.
Те, що німцеві закон,
Для француза забобон.
„Крадіж“. „взломи“... „*un droit*“ —
Буржуазне „патуа“!
Киньте все те нині в піч,
Як українську ту річ!“
— Ні. На мові й наших прав
Злодій зветься той, хто крав.
Одягшися в іншу шкуру,
Вбили потім Ви Петлюру“.
— Так. Убив не без причинни —
За царські й усі злочини.
Він багато нагрішив,
Я за те його й „пришив“.
Для душі хіба не згуба
Знак диявольській „тризуба?“
— Він погромів же не хтів!
— Мсьє! Не нами він пахтів.
Хоч при нас його рука
Роспалила мужика,
Та не хтів, поганець, дати
Нам Україну загнуздати,
Щоб усе було кругом
Під червоним батогом.

В наші прaporи всесвітні
Він стрічки жовто-блакітні
Буржуазні й хамські вплів,
Конкуренцію завів!
Запевняю честю Вас:
То не бури, не Ельзас!
Всюди плуг та борона,
Скифська дика сторона...
Радий литити знов і знов
Я куркульську піdlу кров.
В неї пальчики вмочать,
Як гадюки засичать.
Їм я помсту люту грію,
Мак червоний сію, вію,
Щоб те полум'я в імлі
Розліталось по землі.
Між своїх за це людей
Я й зовуся Макавей“.

— Значить, грім від комуністів?
Пізня помста тим часам.

— Ні! Я вчився в анархістів.
Нині „дикий“. Вбив я сам“.

— У мішку не вкрити шила,
І для мене річ ясна,
Чом не медом вас зустріла
Та Вкраїна навісна.
Розуміючи, жалю
Тих нещасних і між вас,
Що тягли собі на шию
Дикунів у лютий час“.

— „Дикунів“! Я ліз в окопи,
Я — французький патріот!
Апелює до Європи
Через мене мій народ!
Член я Ліги Оборони
Прав людини на землі“!

— А! Так ось чиї закони

Право вбити Вам дали!
Стойте Ви в ореолі
Ніби містника за гніт.
Чом же Ваші думи й болі
До чужих не йшли воріт?
Як чуже заграбувати,
То закон для Вас — трава,
Як на те Вам одсіч дати,
Кричите Ви про права!
Правда щира, нелукава,
Не подвійна, нескладна
Не собі лиш хоче права,
І для всіх вона одна.
Не творить собі корони
Із костей людських вона,
Не шукає оборони
В ката, в Юди, в дикуна.
Не маки Вам чоло вкрили,
А їржа далеких днів...
Ваше право мести й сили —
Давнє право дикунів!
Знов сидить воно на троні...
Подихне — й пливуть в імлі
Хмари чорні та червоні
По вкривленій землі...
З Вами шле вночі громі
Ця побідна сила тьмі!
Поки ж буде розсвітать,
Хочу ще Вас запитати:
Чом же Пінхуса Красного
Ви звільнили з гурту злого?
При хаосі, при безладді
Він же був у тій же владі...“
— Мсьє! У гримі він мистець.
Був міністр, а нині „спець“.
Червоніючи, як мак,
„Макавсям“ він свояк“.

В о н а.

Осіння темна ніч без краю
В степу стогнала та гула...
В цей час єдина ти, мій раю,
Мені зірницею була!
Я їй сказав в сумній хатині:
„Колись справдяться наші сни.
Візьми стрічки ці злотосині,
Ознаку нашої весни!
Вберися в їх, моя надіє,
Коли діждемся того дня.
Прощай! Вже пізно... Ніч бліdnіє,
Втомив я ворона-коня“.
Дні йшли... Знавці плели їй пута,
Шпигів поставили між нас...
І рвала душу мука лютая.
І мріяв я: „наш прийде час!“
О, як я ждав! Засяє хата,
Ввійде любов моя в вінці...
Був день. Прийшла... В подружжі ката,
Брудна, з ростлінням на лиці...
Чи ж ти єси на небі, Боже?
Дивлюсь..., Тремтю... Невже ж вона?..
Співає хрипло щось негоже...
„Я вільна, вільна! Дай вина!“
„Але ж вона твоя віднині!..“ —
В утіху хтось мені сказав —
„Вплела їй стрічки ті злотосині,
Що ти колись подарував!..“

Постові.

В крайні цій мирній,
Де блудимо ми,
Привіт мій вечірній,
Цю пісню прийми.
Сміється з нас лихो,
А день наш не йде...
Лиш в зорях утіха,
І більше... ніде.

„Зоряне небо наді мною, моральний закон в мені“.
Кант.

Темніють тумани кругом по низах,
І чується стогін, і стелеться жах...
А небо все в ризах, у сяєві свіч,
І тихо за землю вже молиться ніч...
Душою будь з нею! До зір унесись,
Що сяють, палають, мов очі чиєсь,
Що мріють, як щастя, і ваблять у млі
До раю без краю в таємній землі...
Будь срібно-блакитний, надсвітний і ти!
Незмінно, невпинно, як зорі світи!
І шепоти неба, і сяйво краси
На змучену землю неси і неси!..

Dies illa („Той день“).

„Світліє схід... Срібляться квіти...
Твій день всміхається тобі!
Неси ж, неси оливні віти
В оті простори голубі!“
— Чи ти в умі? Від Ярослава
Вона в руїнах і хрестах...
Дивись: в очах пітьма кріава,
І піна, піна на устах!
Новий Батий в червоній шкурі,
Баскаки в місті і в селі,
В степах — далекий гуркіт бурі,
Й ті ж смерди з потом на чолі.
О, день її Твій судний, Боже,
Як оживуть усі хрести!..
Суди в той день діла ворожі
Й себе суди... Її ж... прости!“

Серце співця.

Чорна хмора небо вкрила...
В'ється зграя голубів...
Поруч — пекло й срібні крила,
Туга й радість, мир і гнів...
Злита супереч хвилює...
Шепочу до олівця:
„Над землею хтось малює
Серце спражнього співця“.

Ніч над Дунаем.

„Світ — глибокий; він глибше, ніж я думав вдень“. *Ніцше*.

День кує кайдани,
І нудьгу несе.
Тільки ніч настане,
Оживає все.
„Світ — глибокий; глибше,
Ніж я думав вдень“
Чи ж у тьмі не ліпше
Біля цих вишень?
Он Дунай... А вище
Світяться крізь тьму
Давнє гробовище
Й церква на йому...
Той хто чути хоче
Рухи творчих сил,
Вийди серед ночі
До старих могил!
По над темним бором
Зіроньки ясні
Вже співають хором
Золоті пісні...
Сині гори вкриті
Парою з долин,
Й шлють сюди що-миті
Пахощі ялин...
Ніч святкує нині:
Квіти впали ниць...
Мріють срібні тіні
В темряві гробниць...
Кедри таємнічі
Тихо шепотяТЬ,
Між могил, мов свічі
Вогники горяТЬ...
В зорі одягаЮТЬ,
СеребряТЬ Дунай...

Хмари иабігають...
Хочеш — поринай!
Хтось блискучі взори
Кидає з-за хмар
На далекі гори,
На ріку, на яр.
Все кругом темніє,
Світяться вогні...
Ніч неначе криє
Щось у глибині...
І нема одвіту,
Що вона хова,
Що віщує світу
Темрява жива,
Що з глибин таємних,
Шле на дальший рух
В явах, поки темних
Устворчий Дух.
Чи ж іде спасення
Від лихих негод
Й гимни воскресення
Заспіва народ?
Чи борці великі
Знов встають у млі,
Бойовничі клики,
Вчувши на землі?
Всюди щось пророче,
Мрійне і бліде...
Зріє в думах ночі
Те, що в світ іде.
Ніч палка душою
І жагу несе.
Обіймися з нею,
І відчуєш все!..
Вдень душа закута,
Й мертвa кожна річ...
Розривай її пута!
Закохайся в ніч!..

Моїй неньці, що спить над морем.

І тебе, мою єдину,
Ніч обкутала німа...
Тихо вибило годину,
І відмовлення нема...
Знов лице чиєсь суворе
Нахилилось до землі,
Й скрилось сонечко за море,
Заховалося в імлі...
І смутній землі потрібний,
Середь неба сам — один,
Шлю тобі я промінь срібний
До незнаємих глибин...
Все живе лягло вже спати,
Скрізь вогні погасли свіч...
У могилі рідна мати,
Повна суму тиха ніч...
Ноче, тайною повита,
В білій місяшній габі!
Сни Платона, Геракліта
Теж заховані в тобі...
Повна срібного туману,
Десь ти криєш у глибу
Нерозгадану, незнану
Мрію золото — голубу...
Пливучи, як човни в морі
В час, коли земля ввій сні,
Знов співають тихі зорі
Гераклітові пісні:
„Без початку, без упину
Все тече, немов ріка...
Хвиля хвилі йде на зміну
І в незмірність утіка...
Все тече... Тече й не гине,
І не має забуття,
Бо зливається в єдине

Море вічного життя”...

Сам лечу в краї далекі
На крилатому коні...
Поринаю в скифи, греки,
Й чую півня в далині.
Вітерець колише листя...
Край вже обрію поблід...
Час нового благовістя
Вже віщує мрійний схід.
Чую, чую... Занімілі
Знов прокинутсья гаї,
І червяк у цій могилі
То метелик у маї!
Ти не вмерла, ти заснула!..
Нашо вбрання гробове?
Те, що згасло, що минуло,
Знов засяє, як нове...
Чую, мамо, — день настане —
Глянеш ти на одинця!
Й знов полинемо в тумани
Без початку, без кінця...

„На ясні зорі, на тихі води!“

„Визволь, Боже, нас всіх,
бідних невільників з тяжкої не-
волі на ясні зорі, на тихі води!“

Дума про Марусю Богуславку.

Гудуть вітри... Сніжинки білі
В танку несуться в срібній млі...
То тут, то там курять їх хвилі,
І виуються, й пінять по землі...
Земля немов гуляє в горі...
Ніч сипле, сипле білий хміль...
Лечу в безкрайому просторі
Один, один, як чайка в морі,
Середь жагучих пінних хвиль...
Між них до тебе, мов на човні,
Лечу я в білій самоті
Туди, де в ніч цю казки повні
Ставки блакитно-золоті,
Де гори дивляться в задумі
На степ широкий в сріблі рік,
Де й нині слози в тихім сумі
Ти шлеш на море oddalік.
Де ранні піvnі цеї ночі
Вже пророкують день тобі,
І ти, до неба звівши очі,
Живиш надії голубі
Ta крізь червону млу й тумани
Зовеш на землю світло й мир,
Живуще слово ллєш на рани
Ta кличеш ладу в рідний двір...
Мене ты вабиш, мрійна й мила,
Блищиш вогнем на берегу...
І рушить в серці крига біла,
І щось там тане на снігу...

•Pánta rei• („Все тече“)

Зі старо-грецьких афорізмів.

Над широким синім морем
Наш зійшовся шлях на мить.
Я прийшов з великим горем,
Ти, притомлена, спочить.
В'ються чайки легкокрилі,
Сяє море в далині...
З білим шумом плащуть хвили
Пісню ранішню мені:
„Бачиш, onde помірає
Хвиля біла, як стіна!..
Буде буря — знов заграє,
Знов запіниться вона...
Перлу чистого яснійше,
Встане, гляне — де не знати,
Щоб боротись, як ранійше,
Як ранійше помірати...
Хвиля вмерла — хвиля грає...
Рух одвічний у всьому...
Ти — лиш мить в житті без краю,
Хвилька пінява в йому...
Там, на дні, в глибу, в могилі,
Дивно змінений увесь,
У новій красі і силі
Буйно вскинешся ти десь...
Так неси ж зі сміхом горе!
Що хвилинонці тужить?
„Pánta rei!“ рокоче море,
„Pánta rei!“ в душі дзвенить...

—

З сучасних чеських поетів.

З поезії Петра Кшички (Petr Křička „Šípkový Keč“ „Ondráč“)

Ондрач.

Віт Ондрач, наш сусід, в маєтку господарив,
Що прадід Ян купив де жив і батько й дід.
Згоріло все в його... Але ж, хоч грім і вдарив,
Все заново завів Віт Ондрач, наш сусід.
У дім його ввійшла дружина мила, гожа,
Щоб з ним ділити все і заховати рід.
В труну вона лягла... Сказав Віт: „Воля Божа!“
І сліози замінив йому щоденний піт.
Зростив він трьох синів... Всім трьом склепила вії
Нежданна смерть за рік, всім трьом у цвіті літ.
Віт заридав... Але ж, де сіялись надії,
Там буде сіять все ж самотний сивий Віт.
З любовію дивлюсь, як мовчки під горою
Ти борозну ведеш від шляху по-під гай,
І чую, що такі, як ти — німі герої,
До рук яких сам Бог віддав мій рідний край.

Віточка з квітками.

(Petr Křička „Hoch s lu-kem“: „Ratolest s kvitky“).

Падав сніг. Був вечір гожий.
Йшов в задумі перехожий...
Вниз доріжка повела...
Тута ковзанка була.
Не спинив дорожній ходу,
Подививсь, ковзнув по льоду.
Близько дівчинка стояла,
Ручки в пазусі ховала.
Усміхнулася приємно:
„Бачте, люде, не даремно
Є в нас ковзанка оця!
Розважає й мандрівця“.
В серці радоші відчулися,
Ми обидва усміхнулись...
Дві душі, дві різних сили
Одна другу зрозуміли.
В цим житті ти хмуро йдеш,
Не надієшся, не ждеш...
Раптом промінь миготить,
Янгол радости летить...

З нової тюрсько-татарської поезії.

З поезій Рамі.

Веселим я не був, і їм не буду ввік.
Я горя рідний син. До горя тільки звик.
Коли дивлюся я на зорі в ніч погожу,
Шукаю там свою, як відшукати зможу.
Знайшов її... Блідна...
Мов гасне втиші темній...
І всій землі вона прокляття шле даремні...

З сучасної російської лірики.

З поезії Д. М. Ратгауза.

Хто нас сіє на поталу,
Щоб викошувати вкрай?
Каже вперто, каже стало
Нам: „рушай, рушай, рушай!“
Миготять у божевіллі,
Може, дійсне, може сни,
І вчувається в весіллі
Спів страшний біля труни
Тільки чулим та видючим
Голос чути в вишині:
„Край терпінню, миготінню
Є в мені, в мені, в мені!“

З поезії американського поета Дж. Оппенгеймера.

Вірші написані з приводу одної з робітничих демонстрацій в Америці. Юрба дівчат-робітниць несла прапор з написом: „Ми вимагаємо хліба, але й рож також!“

Стяг червоний несем ми в цей ранішній час,
І за вітром летить вільна пісня від нас.
Наче промінь ясний в темний льох залетів...
„Хліба й рож дайте нам!“ розлягається спів...
Хліба й рож!

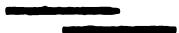
Ми за других несем оцей сояшний стяг.
Тих годуйте й живіть, хто знемігся й поляг!
Чи життя тілько ж праця, в слізах до того ж!
Хоче й серце пожитъ!.. Дайте хліба ви й рож!
Хліба й рож!

Ми йдемо все вперед, і в нас запалу досить...
Стогін мертвих сестер до нас вітер доносить,
Що без сонця, без мрій за варстатом стогнали також...
Ні! Не хліба лише! Вимагаємо й рож!

Хліба й рож!

Ми за право б'ємось... Пута рвем цього лиха:
Сльози й праця одним, другим забави, втіха...
Праці порівну всім! Кожній сонця і мрій голубих!
Всім — дарунків життя! Хліба й рож запашних!

Хліба й рож!

Вірші в прові.

Двое.

Я побачив їх, коли хтів перейти через одну з пражських вулиць, де було багато людей. Стара вже, літ під 60, невеличкого зросту, довге бліде обличчя зі слідами чи злиднів, чи якогось давнього горя. Воно здавалось якімсь скам'янілим, але принадні добре, блакітно-сірі очі надавали йому життя. Походило на те, як на могилі побачиш невеличку бліду фіялку. Йшла вона тихо, иноді зупиняючись біля вистав, але видно було, що вона вся живе в собі, і життя котить свої хвилі, сливе не захоплюючи, ледве, ледве гойдаючи її. На голові в неї був старомодний чорний капелюш. Одіта була в чисту сукню з зеленої строкатої матерії, що рябіла широкими чотирикутниками, нагадуючи канапи в дешевих готелях. Позаду біля неї йшов маленький сіро-жовтий песик в простенькому дротяному наморднику. Песик був, мабуть, теж старий. В його були сиві вуса, сиві баки, а в полинялих очах було щось таке, що дуже нагадувало обличчя його старої хазяйки. Видно було, що він теж давно вже звик жити сам в собі. Він про щось уперто думав. Може, життя здавалось йому таким же намордником,

який він, корячися звичаєві, невідомо для чого ніс на собі. Тільки иноді, не відриваючись від своєї роздуми, він тихо зупинявся — не біля вистав—а щоб понюхати щось на тротуарі, і також тихо йшов далі за своєю господинею. Може, я не примітив би їх серед юрби людей, але при переході через вулицю стара пані нахилилась і обережно взяла песика на руки. На другому боці, де людей вже було менше, вона також обережно опустила його на тротуар. Видно було, що вона береже його, як малу дитину. Я йшов за ними. Коли песик спинявся більш, ніж слід, пані теж зупинялась і мовчки піджидала його, а иноді навіть верталась назад, щоб побачити його. І знов мовчки зустрівались вони очима, і, мов якісь модерні Філемон і Бавкида, тихо йшли разом вперед по-під близкучими вікнами крамниць, що пішалися всякими благами культурного світа, і де можна було купити все, крім живущої любові. Один раз, коли стара пані повернулась назад, я ясно помітив на лохматій мордочці песика привітний усміх. „Ну чого ти боїсся? Я тут“, наче сказав він їй.

А шумлива вулиця дзвеніла, торохтіла, гомоніла, і стоголосим прибоєм нових і нових хвиль, і веселили усміхами сонця, і барвистими плакатами виборів кликала людей до з'єднання і, як те море, манила їх кудись в далечінь до невідомого щастя. Хвилюючись, що-миті міняючи форми, мов хмарки під вітром в безкрайому небі, купами бігли на його світле марево люде. В глибокій задумі нерозривною парою плили — тяглися кудись між їми стара людина і старий пес. І промайнувши перед очима в бистрому потоці життя, смутні й одинокі, зникли вони обое на віки...

ДРУГА ЧАСТИНА.

Вірши сатиричного характеру й гуморески.

Колискова.

Наші гулі ми одбули...
Наступає тиха ніч.
Все від грому чує втому...
Бач, і кіт заліз на піч!
Пси похмурі, гуси, кури
Сплять давно вже на дворі,
І літають, нас кусаютъ
Тілько злії комарі...
В тиші темній сни таємні
В льолі білі одяглись...
Що ті гулі?... Люлі, люлі!
Спи, дитино, як колись!
Все стихає... Ніч лягає
На долини, на поля...
Й снам в утіху дише тихо
Угамована земля...

В похід!

„О Бояне, соловію старого
времене! Аби ти сія полки уще-
котал,... свивая, славію, оба по-
ли сего времене.“,
„Слово о полку Ігоревім“.

Кидай книжку, милий сину!
Вже несеться дзвін до хат...
Йде в похід на Україну
Славний лицарь Клим Шкурат.

Наче Зигмунд, злий та хмурий,
Бачиш, їде по горі!..
Коло його вірні джури
Й хрестоносні лицарі.
Гимн співають... Чути крики...
Виграває срібний ріг:
„Розумійте, всі язики,
Яко з нами, з нами Біг!“
Спів їх з ленінським в акорді,
Дух один і тут і там:
Ми і Пушкіна по морді,
Й жида Гейне по зубам!
„Ти Копернік... На по пиці!
Бо єси ти родом лях!..
Нині гасло й загрянищі:
„Що не наше, те — реп'ях“. .
Добра, пуга, мур китайський,
Ми, як Божі королі...
Миттю прийме вигляд райський
Кожна хата на селі!
Оланцюжена Вкраїно!
Хто ж закляв твої луги?
День несе тобі на зміну
Тілько інші ланцюги.
Чи ж судив вам, скифські коні,
Вічні пута мудрий Біг?
Давши чорні та червоні,
Й злотосині приберіг?
Бач, піднявши стяг наш рідний,
Права славні лицарі
У новий похід побідний
Ідуть, ідуть по горі...

—

Мудрість віку.

Присвячується молодим українським педагогам.

„Як би ви вчились так, як треба,
То й мудрість би була своя“.

Шевченко.

„Смотрите, вот прим'єр для вас!“
Лермонтов.

Українські педагоги!
Залишіть усі тривоги...
Нáшо ті Кóменські давні?
Є в вас нині мужі славні,
Що в добу нову й велику
Вже вхопили мудрість віку.
К бісу все старе й химерне!
Хай живе знання модерне!
Хай горить в душі яскраво:
Геть з моралью! В силі право!
Переможцям будь покірний,
Дух в собі гаси відпірний,
Слав нові й чужі кумири,
Будь як пан, такої ж віри!
Та, щоб дурня не валяти,
Вчись і вчи хвостом виляти!
В чорні роки за Миколи
Чорну сотню гріли школи.
Тілько ж Ленін сів на троні —
Стали всі руді й червоні...
Лиш роти та рабські руки
Дані вам, Дажбожі внуки!
І чужі на Русь покірну
Накладають руку вірну.
Скифа в хитрі ярма гонять,
Батогом його червонята...
Хто ж навчить підняти роги?
Ви, яремні педагоги?..

Є ѿ примір для вас мистецький:
Vir clarissimus Вьюнецький.
Поки в пана мались гроші,
Подавав ѹому калоші
Та в подяку за підпори
Гнув незнайків в професори.
Як над паном звисли хмари:
Ти нам більше не до пари!
Лиш того берем в обійми,
Хто з кешені гроші вийме!
Пам'ятайте ж всі довкола,
Що дурниця — вільна школа!
У старих Амоса й Гуса
Не шукайте хліба куса!
Не в ціні в часи новітні
Душі вільні та блакітні!..

Ідея в діалектичному розвитку.

Приклад для українських хрестоматій з історії філософії і права.

Раз зійшлися на хвилину
Громадяне „А“ і „Б“.
„А“ наліво гнув Вкраїну,
„Б“ вертав її „цабе“.
„А“ дослідник був учений,
Перську мову викладав.
„Б“ Фемиди меч свячений
В храмі права доглядав.
„А“ співав про бурю скору
Очервонених племін.
„Б“ про подих термідору,
Що вже чути біля стін.
Мріяв „А“ про залі пишні,
Де живуть нові боги.
„Б“ тягли лани колишні
І оренда за луги.
„А“ творив би дук із бідних
І руїни з панських хат.
„Б“, в думках своїх побідних
І Дніпро вертав назад.
„А“ були всі мови любі,
З ним був еллін, цдей.
„Б“ лише на ріднім дубі
Вив гніздо своїх ідей.
„А“ вважав мораль Христову
Лиш за вигадку попів.
„Б“ святому вірив слову
Й зіпсувать його хотів.
Перший вина пив червоні
Й богу Маркові моливсь.
Другий, служачи короні,
Вік до білого туливсь.

Ізійшлися, наче піvnі,
Наче лінії прямі,
Наче тези супротивні
В неспокійному умі.
Теза тезі шле жагучий,
Повен гніву взір очей...
Тілько бій між них рішучий
Явить логіку річей...
Антитеза йде насоком...
Ось вже б'ються... й виника
Вчений синтез... по під оком
Мовознавця й правника.
Байка їм вквітчати хоче
Теорему „А“ і „Б“:
Сила „цоб“, як свідчать очі,
Рівна тій, що йде „цабе“.

Руданський в новому одязі.

Б а б у с я.

Пішла баба раз до церкви,
Як загули дзвони,
Накупила вона свічок
За чеські корони.
Була баба та есдечка,
Комуні ж сестричка:
„Іллічеві“ за престолом
ї перва свічка.
Другу дати на ікону
Винниченка можна:
В його вчитися „закону“
Дівка рада кожна.
Всюди свічки поліпила,
Оглядає мури:

„Піду, каже, пошукаю
Симона Петлюри!“
Прийшла вона до Петлюри;
Він Гренера ціпить.
Вона ставить свічку йому
Й Гренерові ліпить.
Люде бачуть, розважають,
Щоб там не ліпила:
„Та що це ти, бабо, робиш?
То вже інша сила!
Баба до їх обернулась:
„Не судіте, люде!
Ніхто із нас не відає,
Що то завтра буде.
Скоропаду, чи есдеків
Будемо вітати.
Треба всюди, добрі люде,
Приятеля мати!“

Високі.

Байка.

Раз якось Афині в руки
Торбу грошей дав Зевес,
І побігли в храм науки
Кури, гуси, вівці, пес...
Не з молитвою святою,
Не на сяєво ідей —
Срібло в їх було метою
Та поклони від людей.
Сірі, білі, волохаті,
Поспішали, як зайці,
Щоб засісти в пишній хаті
При Афининій руці.

Хтіли прямо з Конотопу
В Зевсів пурхнути двірець,
Зачесавшись під Європу
Та надівши комірець.
Одноденні курси вчені
Шпак заклав на вітряку,
І з матурою в кешені
Йде вже гуска над ріку.
У вікно через паркани
Кіт стрибав у докторів,
Лиси кралися в декани,
Пнулись піvnі в ректори...
Їхати морем до Афіни
Закликала жаба мух:
„Зробим човен із лозини,
Буде парусом лопух!“
Скаче й коник — не в карету,
Як бувало за царів:
Діріжабль із очерету
Ніc Афині комарів.
Одяглися й раки в тоги,
Й миші п'скали в норі:
„Ми — високі педагоги,
Не дрібні каменярі!“
І уявившись гордо в боки,
Сам осел підвівся враз:
„Скрекочіть усім сороки:
Я в Сократах. Є наказ“.

А внизу, де тьма глибока,
Хмуро думав сивий віл:
„Демократіє висока,
Хто ж до нас сюди, на діл?“

• На виставі.

— „Я по виставі мистецькій ходив.
Пан Перікленко її утворив.

Є він есдек наш і вчений мистець,
То ж напишіть про лавровий вінець“.

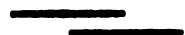
— „Що ж Ви там бачили?“ — „Кожен куток
Повен, як водиться, голих жінок“.

— „Ну а Вкраїна?“ — „Сливе, що нема,
Десь у куточку блідненька й німа.
Треба ж небозі просвіту здобутъ,
Треба Вкраїні Європою буть.
Та щоб убрана по Марксу була,
Треба й її роздягти до гола“...

Церковрада.

„Я гетьманець. Жінка ліва.
Як чортиця раз у раз...
Розведуся! Кварта пива,
Й Церковрада дастъ наказ...
Всиплю Раді й меду, й рому,
Хай цю відьму унесе!
„Есть полезно“, як відомо,
„Благочестіс на все“!

Конгрес учених.

Зустрівайте, люде, дзвоном
Український вчений з'їзд!
Цвітемо ми й за кордоном!
Піджимай, Грушевський, хвіст!
Доктор Люцій Галинецький,
Це за цісаря Ахіл,
Дипломат австро-німецький,
Мов Зевес, пливе за стіл...
В міру повний, білі руки,
Ерудиція тонка...
На хистких вагах науки
Переважив і Франка!
На естраді сяє в вічі
Вченим виглядом своїм.
Наші Ньютони мужичі
Так і ходять перед їм!..
Ків легкий отій худобі,
Перед сильним — піетет,
І написано на лобі:
„Сам я — університет!
Он новий „міністр“ освіти!
Он міністр усяких справ!
Ось Онисько Харчовитий,
Писарь наш, що вчений став.*)
Плюшка Сидір коло його
Пробірається вперед —
Вчений напряму нового,
Що й з каміння точить мед...
Пан професор з Провансалю
По історії гуля,
Й відкриттям дивує салю,
Що вкраїнці звідтіля.
Он директор, чи пак, ректор

*) Той самий, що в байці Гребінки „голову до неба зволить дратъ“.

Інституту всіх наук!
З ним сідає в лівий сектор
Бувший пристав із Прилук...
Онде свят співець і свідок,
Подавець у „Новини“,
Пан Медов, творець розвідок:
„Про Слав'ян“, „Про кавуни“.
Поневолі кавалери
Муз високих до пори,
І есдеки і есери,
Всі пошились в доктори.
Творимо express-культуру
Ворогам усім на страх!
Вчора ледве склав матуру,
Вже сьогодня в докторах...
Ловлять рибку вже в науці
Пан Хома і пан Семен:
„Буду ректор у Прилуці!“
„Йду в Вольтери до Ромен!“
Наче море те рокоче...
Друг по дружці навздогін
Засліпляють людям очі
Вчені, вчені всіх крайні...
Є пляшкі Афіни й Феба,
У пляшках немов вино...
Тілько більше, більше треба,
Хоч з водою, все одно!
Гей, захмурена Вкраїно,
Придивись, хіба не рай?
Не берися за лозину!
Усміхнися! Потурай!

Пилип де - Конопель.

Мода дня.

„Гей, куме, не журись,
Сіди, туди повернись“!

Нар. пісня.

Передмова до читача.

Слово „робітник“ тепер модне. Тому автор, щоб бути „*сомто il faut*“ в очах більшості читачів, хтів би сказати, що він належить до „робітників духа“, як відомо, революціонера по природі. Породи ції на білому світі не густо. До неї можна прикласти слова того школяра, що грецьке дієслово „*tētneke*“ переклав так: „вмер, але ще дихає“. Двісті літ назад вона була, по словам поета того часу „обідрана, в лахміттях обшита.“ І в наші часи великого поступу працюючих мас вона, по більшості, має те ж саме убрання. Такий вже закон природи, Те, що не потрібно людині в її розвиткові, помалу зникає. Блукуючи „по городу великому, великому“, автор по зрозумілому в його стані зв'язку думок і разом з тим пориву до ідеалу, обрав собі темою модні убрання і хтів при цій нагоді присвятити свою пісню святкуючим великі здобутки революції українським шевцям і кравцям, щоб вони, як і королі давніх часів, могли мати свого хоч і обшарпаного трубадура. Але, по особливому наказу бога кожної початкової доби Януса, пісня присвячується де-яким українським діячам і цисьменникам. Автор цього не розуміє. Може, бог Янус, маючи два обличчя й одночасно дивлячись у протилежні боки, трохи наплутав. Чи, може, він, маючи вродливу дружину, злякався з боку автора підштовхування фахового робітництва до яких-небудь змін в модних взірцях? Чи, може, він просто має особливі дарунки й пошану від наших діячів? Бог його святий знає!

Автор.

Чутка йде з громадських сфер:
Пан Петро вже не есер.
Схуд в есерів гаманець,
Отже шлюбові кінець.
Шле червоний свій жупан
Пан-Петрові пан-Іван.
Та до його не спроста
Додає свого листа.
Пише: „Куме, не журись,
Сюди, туди повернись!
Б’є дуби міцні гроза,
Гнись за вітром, як лоза!
Ще не скінчена тканина,
Ладу жде смутна Вкраїна.
До нової Пенелопи
Женихи пливуть з Європи.
Одисей не пропаде:
Сам на човен їх веде.
„Є вже Німці... Галли, Брити,
Може, й вас причепурити?“
Цим занявшись ремеслом,
Я вкрайнським був послом.
Щоб за стіл повище сісти,
Одягнувся я в марксісти.
Поки знов де-инде сяду,
Дам тобі в біді пораду.
Ганчірок червоних нині
В мене надто повно в скрині.
Тож скидай есерку з пліч,
Натягай мерщій цю річ!
Мов розвінчана Агарь,
У степи червоні шкварь,
Та з під ленінських воріт
З Винниченком лізь на світ!
У нових панів і дук
Дуже в моді грім шаблюк.
До походу на Синай

Баб з ним кликатъ починай!
Щоб здрігнувся піп і дяк,
Заводіть одразу так:
Гей, вродіться, як гриби,
І дівчата і баби!
Ви ж у нас такі, що ну!
Вас ми кличем на війну.
Цитьте! Слухайте декрета
Від найстаршого поета!

Декрет.

„Залишають вже народи
Ті старі синайські моди.
Геть з моралью! Все брехня!
Все буржуйська порохня!
К бісу слинявих отих!
Вмер для нас колишній гріх.
Білих лицарів гурти
З гір женіть під три чорти!
І в коханні та мара
Все на небо позира!
Годі ж білих поривань
До блакитних дів і пань!
Плюндрувати речі білі
Ми заходимось на ділі:
Від Кавказу до Карпат
Білий колір геть із хат!
Так, як ладан і свічки,
Непотрібні й сорочки!
Хай летить до ваших стріх,
Що стає законом гріх!
Покаляти й небеса
От де сила і краса!
Був колись вогонь із неба.,
Нам тепер його не треба!

„Современними вогнями“
Вас просвітять наші дами...
Е в нас моди всіх сортів:
І з Парижу й від чортів...
Тілько власні насолоди ---
Ось останній вигук моди!
На щаблі цьому стоїть
І „пантера“ і „ведмідь“.
Лев в отаманах у нас.
Гей, вперед, жіночий клас!
Так від краю і до краю
По Вкраїні кликати раю.
Щоб ходити знов, як цан,
Слухай ради.

Твій Іван.“

Post scriptum.

А есерівські штани
Рвати — Боже борони!
Каже Хима — в далині
Щось вже іде на коні...
Тож перісте убрання —
Дуже добра мода дня.

Беатриче.

Знову Данте розгортую...
На хвилину лину пріч...
За віконцем степ без краю,
А над їм безкрайя ніч...

Онде гори, померанці!..
Чути дзвенікання терцин...
Чи ж кохана вийде вранці
До старих костельних стін?..

Чи вона згори, з блакиті
Береже мене від бід,
Мов летюча зірка в літі
Залишивши срібний слід?..

Хочу вістку їй подати,
Серцем землю освітить,
Гори в чорну тугу врати...
Може, з неба прилетить!..

Хтось колишє тихо вітку...
Треба глянути на двір!
Рву на вишні білу квітку,
Що тремтить у сяйві зір.

Зву я тричі Беатриче...
І на ймення голубе
Щось із хліву морду тиче
І відгукується: „Бе-е-е!..“

Топче квітоньку зім'яту
Рострівожений загін,
І летить до Данте в хату
„Бе-е-е!“ аж тричі на здогін.

Über Menschen. (Над-люде).

„Люде всі брудні, нечисті!“
Панна так мовляла згорда:
„Ще й зовуть робити вмісті,
Прямо в хату лізе морда!“

Кавалер додав гидливо:
„Теє бидло вічно стадом...
Так, як ми, ім жить нудливо,
В часі мрій, надземним ладом...“

Панна знову: „Річ даремна
Виліплять богів із бруду!
Геть від мене, душа темна!
Я в багні палати не буду!“

Кавалер додав: „Віднині
Не вчиню й собі мороки!
Буду жити в святій гордині,
Так, як сонце, одинокий!..“

Всі розмови так кінчались.
Світ охаяно рішуче.
По розмовах повінчались,
І дітей була в їх куча...

Спився батько... Стихла мати...
Не було красної мови...
Серце вчилося палати
У багні вогнем любови,

Арія Хлестакова з незакінченої ще опери на сюжет „Ревізора“.

Схиляйся долу, вчена братя!
Мов сонце, сяю в вашій хаті я.
Мій блиск на всіх наводить паніку.
Я вчив динаміку й механіку,
Я знаю фізику і статику,
Складню речень, та ще й граматику!
І свиноводство, й етнографію,
Науки всі, ще й географію.
Хоч і тягло мене в філологи,
Але ж пошився в соціологи.
Гей ви, знавці худі й убогій,
Ідіть, повчу громадологій!

Хоч ми громкому вже й не маємо,
Але ж механіку цю знаємо...
Як би ви всі мені вклонилися,
То біля мене й ви б погрілися!
А всі дурні здаля хай дивляться,
Як на чужині люде живляться!

Романтик и реаліст.

З емігрантської халупи
Все ж до музи річ веду.
Тут і чай, і віршів купи,
Тут і Юрка на біду.

Піч давно вже на діеті —
Треба грітися від зір!
На моїм палкім сонеті
Зупиняє Юрка взір...

Підіймаю гнівно очі:
Цим я бавитись не дам!
Бачу, спать він, певно, хоче:
Вірш читає по складам:

— „Як ко-ро-ви рвіть-ся в не-бо!“
— „Що ти, брате, ловиш гав!
„Корогви“ читати треба
„Г“ не бачиш! Ти б лягав!“

А про теє... ненароком
Ти вже й суд мені прорік!
Романтизм вилазить боком,
В наш новий реальний вік!“

Ж а б а.

В Подєбрах після спеки
Пиво п'ю в вечірній час...
Скаче жаба... О далекі,
Рідні жаби, чути б вас!..
Знов пливу під берегами,
Вже темніє на Дністрі...
Йдуть тумани над лугами,
Грає срібло на бистрі...
Затихають денні гуки...
З хмарки місяць виплива,
І далеко по-над луки
Вже несеться: „ква, ква, ква!..“
Цвіркуни цвірчать у полі
Щось безкрай, як ця ніч...
Плинуть зорі в вічнім колі...
Так таємна кожна річ!..
Всюди ніжні тихі співи...
Ночі море голубе
Обіймає рідні ниви,
Уколисує тебе...
Щось вабливе, давнє, темнє
Прокидається в душі...
Зве мене на дно таємне
Голос мавки в комиші:
„Йди до мене, мій коханий!
Я на березі, в яру
Загорну тебе в тумани,
В білі квітоньки вберу.
Чаром — зіллям серця тугу
Заспокою, і вві сні
Всіми пахощами лугу
Напою твої пісні...
Після бурі, після зради
Не шукай нових пригод!
Повернись до мавки Лади,

До лугів, до срібних вод!
По низах не тихнуть жаби,
Заніміли береги...
І несеться, повна звabi,
Пісня ночі навкруги...
— „Це вам пива?“ — „Нi, не треба!“
Я на човнi, в далинi...
Срібна казка ллється з неба,
У водi горять вогнi...
Голубiють вiльнi хmari,
Сяють золотом лами...
Степовi прaдавнi чари
Славлять жаби й цвiркуни...
Ох, як би ж то хоч на хмарi
Я в степи свої попав!
Не дивуйте, очi карi,
Жабу б, жабу б цiлуvав!..
Бо й до нас, як до совдепу,
Ця немудра голова
Тьmами уст гude зi Стeпу:
„Е Вкраїна! Ква, ква, ква!“
Тож вклонiться, білолицi,
Бабi — жабi в темний час!
То — носителька традицiй
Вiд Велеса аж до нас...
Квакай, жабo!.. Жди побiди!
Бережи Вкраїну—Русь!..
І смiялися сусiди,
Чom на жабу я дивлюсь...

— — —

